

**Protokół z VI posiedzenia Komitetu Monitorującego
program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021 – 2027**

z 5 listopada 2024 r.

W posiedzeniu Komitetu Monitorującego program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021 – 2027 (KM FERC) uczestniczyli członkowie, zastępcy członków oraz obserwatorzy i goście. Ponadto w posiedzeniu uczestniczyły przedstawicielki Komisji Europejskiej (KE), (lista osób biorących udział w posiedzeniu KM FERC stanowi załącznik nr 2 do protokołu).

Przebieg obrad zgodnie z zaakceptowanym harmonogramem:

- 1. Pan Rafał Sukiennik, IZ FERC** – w imieniu Przewodniczącego Pana Konrada Wojnarowskiego otworzył VI posiedzenie KM FERC. Przywitał przedstawicielki KE - Panią Angelę Martinez Sarasolę oraz Panią Magdalenę Horodyską, jak również członków, zastępców, obserwatorów oraz gości. Poinformował, że agenda VI posiedzenia została przesłana do uczestników KM w dniu 21 października br. Zaproponował zmiany do agendy, poprzez dodanie pkt. 4., dotyczącego prezentacji informacji na temat przeglądu śródkresowego. Pan Dyrektor zapytał, czy zebrani uczestnicy spotkania nie zgłaszają uwag do zaproponowanej zmiany agendy. Nikt nie zgłosił uwag, w związku z czym agenda spotkania została przyjęta w zaproponowanym kształcie. Pan Rafał Sukiennik poinformował, że protokół z V posiedzenia KM FERC został przesłany 14 maja br. Opiniowanie projektu protokołu trwało do 28 maja br. Do projektu nie zostały zgłoszone uwagi. Protokół z V posiedzenia KM FERC został podpisany i zamieszczony na stronie internetowej: www.rozwojcyfrowy.gov.pl.
Pan Sukiennik poinformował, że głównym punktem posiedzenia KM jest propozycja zmian do programu FERC. Zaproponowane zmiany wpisują się w przegląd śródkresowy realizowany w ramach programów polityki spójności. W ramach tego przeglądu analizowany jest postęp w osiąganiu celów pośrednich, przy uwzględnieniu istotnych trudności napotykanych podczas wdrażania Programu. Potwierdził, że do zaproponowanych zmian wpłynęły uwagi, nad którymi będzie toczyła dyskusja, m.in.: o przeniesieniu środków z priorytetu 1. do priorytetu 2., ale też o zmianach merytorycznych w priorytecie 2. dotyczących e-usług, cyberbezpieczeństwa oraz utworzenia ogólnopolskiej sieci medycznej (OSMED). Ponadto wyraził nadzieję, że KM FERC zaakceptuje przedstawione propozycje.
- 2. Pani Angela Martinez Sarasola, KE** – podziękowała za zaproszenie. Poinformowała, że wdrażanie Programu, ze strony KE, monitoruje Pani Magdalena Horodyska. Wyraziła zadowolenie z przybycia i bezpośredniego spotkania z członkami KM FERC. Wspomniała, że odbyła się już wstępna dyskusja dotycząca wdrażania Programu z Instytucją Zarządzającą, Instytucją Pośredniczącą oraz Ministerstwem Cyfryzacji. Poinformowała, że czeka również na dyskusję na temat kwestii zawartych w agendzie posiedzenia KM tak, aby zapoznać się z opinią członków KM FERC nt. implementacji Programu. Pani Martinez Sarasola przypomniała, że jesteśmy na półmetku perspektywy finansowej 2021-2027, której wdrażanie rozpoczęło się z opóźnieniem, m.in. z powodów społecznych i ekonomicznych. Wskazała też na kwestie dot. niskiego poziomu innowacji, niskiej konkurencyjności, jak również sytuację demograficzną, starzenie się społeczeństwa, migracje i zmiany

klimatyczne, które wpływają na konieczność przeznaczania funduszy na cele klimatyczne i związane ze zmianami w dziedzinie energetyki.

Odniosła się również do powodzi, z którą Polska musiała ostatnio sobie poradzić.

Wspomniała, że musimy być jeszcze bardziej odporni i jeszcze bardziej elastyczni. Polska jest głównym beneficjentem polityki spójności, w związku z czym ma duże doświadczenia w zakresie wdrażania programów finansowanych ze środków tej polityki. Pogratulowała IZ FERC, Ministerstwu Cyfryzacji oraz CPPC poziomu kontraktacji, który jest o wiele lepszy niż w innych państwach członkowskich. Wyraziła nadzieję, że sprawne wdrażanie funduszy UE w Polsce będzie kontynuowane. Zaznaczyła, że w FERC udało się wdrożyć stawki uproszczone, co jest niezmiernie ważne dla przyspieszenia realizacji Programu. KE przygląda się temu rozwiązaniu.

Zwróciła uwagę na nowe wyzwania związane z implementacją Programu, np. bardzo niski poziom certyfikacji środków. Wyraziła nadzieję, że nie tylko poziom kontraktacji będzie wzrastał, ale także uda się przyspieszyć certyfikację wydatków tak aby projekty zostały zakończone i ich efekty dotarły do obywateli. Te wyzwania wdrożeniowe powinny zostać uwzględnione w procesie oceny śródkresowej i ewentualnej modyfikacji Programu.

Poinformowała, iż KE będzie się przyglądać procesowi przeglądu śródkresowego, szczególnie czy cele Programu oraz cele Europejskiej Dekady Cyfrowej do 2030 r. są realizowane. Potwierdziła, iż czeka na dyskusję związaną z realizacją i z przeglądem śródkresowym.

3. **Pan Rafał Sukiennik, IZ FERC** – podziękował za zwrócenie uwagi na tempo kontraktacji oraz pozytywną opinię o programie FERC. Potwierdził, że realizacja Programu wymaga, przyspieszenia, ponieważ wyzwaniem w tej perspektywie dla programów, co nie było tak wyraźne w poprzednich perspektywach, jest przestrzeganie zasady 'n+3'. Poinformował, że w zakresie stawek jednostkowych, jesteśmy w trakcie zdobywania doświadczeń z wdrażania tego modelu rozliczania wydatków w projektach szerokopasmowych. Podziękował KE za szybką akceptację zmiany FERC z zeszłego roku, która umożliwiła zastosowanie stawek jednostkowych przy realizacji projektów szerokopasmowych.
4. **Pan Rafał Sukiennik, IZ FERC** – przedstawił prezentację dotyczącą bieżącego wdrażania FERC.
5. **Pani Magdalena Horodyska, KE** – przedstawiła prezentację dotyczącą informacji nt. przeglądu śródkresowego.
6. **Pan Rafał Sukiennik, IZ FERC** – przedstawił prezentację dotyczącą propozycji zmian do programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027.
7. **Pan Wojciech Szajnar, IP FERC** – uzupełniając, poinformował, że w kwietniu 2023 r., Minister Cyfryzacji dokonał inwentaryzacji infrastruktury telekomunikacyjnej na potrzeby realizacji projektów szerokopasmowych w KPO i FERC. W efekcie określono ok. 1,6 - 1,7 mln punktów adresowych do objęcia zasięgiem, czyli tzw. białych plam (po odjęciu kilkudziesięciu tys. punktów adresowych, których koszt objęcia zasięgiem wynosił ok. 48 tys. zł, czyli ok. 10 - 11 tys. EUR, np. punkty na obszarach górskich). Z określonych ok. 1,6 - 1,7 mln białych plam, obecnie ok. 800 tys. punktów adresowych uzyska dostęp do szerokopasmowego internetu dzięki umowom podpisanym w ramach 1. naboru FERC oraz 2. naboru KPO. Wskazał, że w Polsce w ciągu roku oddaje się ok. 200 tys. nowych mieszkań/domów. Reasumując, łącznie ok. 1 mln gospodarstw domowych powinno być białymi plamami. Jednak w wyniku inwentaryzacji infrastruktury telekomunikacyjnej, która

została wykonana przed 3. naborem KPO (obecnie trwa ocena wniosków o dofinansowanie złożonych w tym naborze), okazało się, że białych plam w Polsce jest 470 tys. Spodziewano się, że inwentaryzacja wykaże ok. 1 mln białych plam. Oznacza to, że od czasu inwentaryzacji z 2023 r. ponad 500 tys. gospodarstw domowych przestało być białymi plamami. W tym czasie nie było żadnej innej interwencji publicznej. To oznacza, że ok. 500 tys. gospodarstw domowych zostało objętych szerokopasmowym internetem dzięki projektom finansowanym ze środków prywatnych operatorów. Szacujemy, że z 470 tys. białych plam, które zostały wyznaczone do 3. naboru KPO, ok. 200 tys. zostanie objętych zasięgiem szerokopasmowego internetu dzięki umowom podpisanym w ramach tego naboru. Pozostanie wówczas ok. 270 tys. punktów adresowych do objęcia zasięgiem i to przy założeniu, że dane z tegorocznej inwentaryzacji są nadal aktualne. Należy przy tym zaznaczyć, że cały czas realizowane są inwestycje komercyjne operatorów. Ponadto Pan Szajnar zwrócił uwagę, że nigdy nie uda się całkowicie wyeliminować białych plam, ponieważ zostaną takie punkty, których koszt objęcia zasięgiem światłowodu będzie ekonomicznie trwale nieopłacalny, czego przykładem jest schronisko na Turbaczu. Cały czas będą też powstawać nowe budynki. Duża część z tych inwestycji jest realizowana w zasięgu wybudowanych sieci szerokopasmowych. Według Pana Szajnara mamy do czynienia z wyczerpaniem dotychczasowego modelu likwidacji białych plam realizowanego najpierw ze środków POPC, a obecnie z FERC i KPO, ponieważ pozostałe 270 tys. białych plam to mniej niż 3% wszystkich gospodarstw domowych w Polsce. Należy przy tym zaznaczyć, że objęciu zasięgiem tych punktów adresowych będzie służyć 4. nabór KPO, którego założenia będą prezentowane na warsztatach z udziałem przedstawicieli rynku telekomunikacyjnego 12.11.br. (zaproszenia zostały wysłane m.in. do operatorów, izb telekomunikacyjnych oraz przedstawicieli regionalnych sieci szerokopasmowych). Na warsztatach zostanie przedstawionych kilka koncepcji nowej interwencji KPO, uwzględniających termin kwalifikowalności wydatków w KPO. Wstępnie zakłada się, że ta interwencja powinna być dedykowana małym projektom, ponieważ pozostało maksymalnie 1,5 roku na ich realizację. Jednym z prezentowanych elementów, będzie m.i.n. rezygnacja ze ściśle określonych obszarów geograficznych. Zostanie zaproponowana pewna swoboda operatorom w zakresie doboru białych plam do realizacji swoich przedsięwzięć. Zgodnie z przeprowadzoną analizą, za objęcie zasięgiem szerokopasmowym ok. 500 tys. białych plam między 2023 a 2024 r. w największym stopniu odpowiadają mikro i małe przedsiębiorstwa telekomunikacyjne. Często były one zbyt małe, żeby startować w dotychczasowych naborach FERC/KPO. Natomiast są to podmioty, które jak widać po danych z systemu SIDUSIS (System Informacyjny o Dostępie do Usług Stacjonarnego Internetu Szerokopasmowego) bardzo aktywnie działają na lokalnych rynkach i budują tam infrastrukturę. Dyr. Szajnar zaznaczył, że jest to grupa podmiotów, która ma potencjał do realizacji tego typu przedsięwzięć w ramach 4 naboru KPO.

Należy również wskazać, że występuje duża skala odstępień beneficjentów od realizacji podpisanych umów, zarówno w naborach FERC, jak i KPO. Nie ma jednego powodu, dla którego operatorzy rezygnują z realizacji projektów. Najczęściej pojawiają się powody związane z: terminem realizacji (szczególnie dotyczy KPO), brakiem możliwości zdobycia finansowania na realizację tych przedsięwzięć (model refundacyjny - część operatorów musi po prostu te środki pozyskać), nieopłacalnością przedsięwzięcia. Dodatkowo również warunki konkursowe, które przez wielu operatorów oceniane są jako ryzykowne. Chodzi przede wszystkim o obowiązek pokrycia 100% białych plam w obszarach konkursowych w 1. naborze FERC oraz 1. i 2. naborze KPO.

Reasumując potencjał do realizacji dalszych przedsięwzięć jest w mikro i małych przedsiębiorstwach, do których należy dotrzeć z ofertą 4. naboru KPO.

8. Pan Rafał Sukiennik, IZ FERC – poprosił o głosy w dyskusji i uwagi.

Przebieg dyskusji

Pani Barbara Styczeń, MF – poinformowała o zgłoszonej uwadze dotyczącej niezgodnienia kwestii zwiększenia wydatków na współfinansowanie Programu. Dodatkowo poinformowała, że kwota realokowana z priorytetu 1. do priorytetu 2. powoduje przekroczenie o ok. 1% alokacji, tj. 2,6 mln EUR, w związku z czym wymaga to jeszcze uzgodnienia.

Pani Małgorzata Kalinowska, PIIT – zapytała, czy w wyniku wszystkich przedsięwzięć współfinansowanych z FERC i KPO zasięgiem infrastruktury szerokopasmowej zostanie objętych ok. 98% białych plam. Zwróciła uwagę, że potrzeby rozwoju sieci telekomunikacyjnych w Polsce wykraczają poza problem likwidacji białych plam szerokopasmowych w stałej lokalizacji. Według niej należy podjąć działania, których celem będzie podniesienia jakości sieci mobilnych w Polsce, w tym doprowadzenie światłowodów do stacji bazowych sieci mobilnych. Zdaniem Pani Kalinowskiej tego typu inwestycje są przewidziane w rozporządzeniu GBER, wymagają notyfikacji i byłaby możliwość ich realizacji. Poruszyła również kwestie cyberbezpieczeństwa, wskazała iż zwiększenie odporności infrastruktury telekomunikacyjnej, o które postulowali przedsiębiorcy można by zrealizować w ramach 2. priorytetu. Działania z zakresu cyberbezpieczeństwa w tym priorytecie nie powinny być dedykowane tylko administracji publicznej. Zadała pytanie, czy ze środków przeznaczonych na cyberbezpieczeństwo w FERC będą mogli skorzystać przedsiębiorcy, ponieważ sytuacje takie jak: wojna w Ukrainie, powódzie oraz COVID pokazały, że kluczowe jest również zapewnienie odpowiednio odpornej infrastruktury telekomunikacyjnej. To oznacza konieczność zapewnienia redundancji elementów sieciowych. Zapytała również kiedy przewidywany jest 4. nabór KPO. Zaznaczyła, że to bardzo krótki termin realizacji projektów w KPO był główną przyczyną odstąpienia przedsiębiorców od ich realizacji. Biorąc pod uwagę, że jest już koniec 2024 roku, a w KPO inwestycje należy zakończyć do połowy 2026 roku, to jeżeli nabór będzie ogłoszony i rozstrzygnięty w połowie przyszłego roku, to pozostanie tylko rok na realizację inwestycji telekomunikacyjnych. Co do zasady są to inwestycje, które wymagają dłuższego czasu, tym bardziej, że będziemy mieć do czynienia z trudnymi punktami adresowymi, które nie uzyskały zainteresowania w ramach poprzednich naborów.

Pani Małgorzata Lelińska, Konfederacja Lewiatan – podziękowała za przedstawione wyjaśnienia oraz wyliczenia. Odniosła się do propozycji obniżenia wartości wskaźnika dot. gospodarstw domowych w 1. priorytecie FERC o 1/3, a w przypadku przedsiębiorstw o jeszcze więcej. Wskazała, że w woj. warmińsko-mazurskim jedynie 6% białych plam wyznaczonych w naborach FERC/KPO zostanie objętych zasięgiem szerokopasmowym. Zadała pytanie, czy nie ma obawy, że tak naprawdę w ten sposób będą się pogłębiać różnice regionalne w dostępie do internetu, i nie są niwelowane w wyniku interwencji.

Odniosła się również do planowanych założeń 4. naboru KPO, o których wspomniał Dyrektor Szajnar i zwróciła się z pytaniem, czy beneficjenci będą mogli sami wybierać białe plamy,

które będą obejmować zasięgiem szerokopasmowym w ramach realizowanych projektów i czy będą na przykład jakieś premie za realizację projektów na trudniejszych obszarach.

Wyraziła wątpliwość co do tego, że interwencja dot. likwidacji białych plam z FERC i KPO się wyczerpuje. Według niej nie powinno się realokować tak dużych środków z 1. do 2. priorytetu FERC. Zadała pytanie, czy rozważany był scenariusz, w którym część środków, którą planuje się przesunąć do 2. priorytetu zostaje jednak w priorytecie 1., dzięki czemu będzie można zorganizować nabór na warunkach bardziej elastycznych, takich, które dadzą możliwość realizacji inwestycji telekomunikacyjnych w sposób opłacalny, a jednocześnie zachęca przedsiębiorców do realizacji projektów szerokopasmowych na trudnych obszarach. Zapytała co się stanie jeżeli 4. nabór KPO nie spełni zakładanych oczekiwań i białych plam pozostanie bardzo dużo.

Zgłosiła również konieczność dokładniejszego omówienia planowanych zmian w 2. priorytecie FERC.

Pan Wiesław Paluszyński, PIIT – wskazał na problem realizacji projektów w zakresie e-Zdrowia w KPO. W związku z tym wyraził wątpliwości przeniesienia tak znacznej alokacji do priorytetu 2. FERC na projekt OSMED. Jednak jeśli projekt miałby dużą szansę na zrealizowanie to go popiera, ponieważ w FERC jest więcej czasu na realizację.

Pan Wojciech Szajnar, IP FERC – potwierdził, że zasięgiem szerokopasmowego internetu będzie objęte ok. 98% gospodarstw domowych z zastrzeżeniem, że to nie chodzi jedynie o inwestycje realizowane ze środków FERC i KPO, ale przede wszystkim o inwestycje komercyjne przedsiębiorców telekomunikacyjnych, które są już realizowane lub których realizacja rozpocznie się w przyszłości (zgłoszone plany inwestycyjne operatorów).

Pan Rafał Sukiennik, IZ FERC – odnosząc się do wypowiedzi Pani Barbary Styczeń dot. kwestii zwiększenia wydatków na współfinansowanie Programu poinformował, że wyjaśnienia do MF w tej sprawie zostały przekazane pismem MFIPR. Dodał również, że najwięcej środków zostanie przeniesionych do działań: 2.2 cyberbezpieczeństwo i 2.4 - OSMED, który byłby projektem analogicznym do OSE. Środki przenoszone do działania 2.1 nie są aż tak duże. Potwierdził, że nie podziela wątpliwości co do realizacji projektu przez NASK, bo projekty OSE zostały wdrożone z sukcesem i te doświadczenia zaprocentują. Projekt OSMED nie jest przedsięwzięciem stricte medycznym, nie zakłada tworzenia e-usług, tylko budowę wewnętrznych sieci w podmiotach leczniczych. Nie ma tu powiązania z projektami KPO w zakresie ochrony zdrowia.

Kolejna kwestia to zwiększenie refundacji i cyberbezpieczeństwa w sieci. Przy obecnych zapisach Programu takie projekty mogą być realizowane, ponieważ w dzisiejszych programach nie są definiowani beneficjenci. Natomiast są tak duże potrzeby w zakresie cyberbezpieczeństwa, że nikt nie jest w stanie potwierdzić, że jest przestrzeń oraz czy są wolne środki na tego typu projekt. Pan Sukiennik odniósł się do kwestii back hall, iż do tej pory nie rozważano tego na KM. Odniosł się do wypowiedzi Pani Małgorzaty Lelińskiej w zakresie obniżenia wskaźnika dot. gospodarstw domowych. Obecnie w umowach jest 313 tys. gospodarstw domowych, czyli planowane zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika o połowę. Poinformował, że podejście do wskaźników jest ostrożnościowe. Jeśli chodzi o

pogłębienie różnic regionalnych, to IZ FERC nie ma wiedzy o sytuacji w województwie np. warmińsko-mazurskim. Pan Sukiennik podkreślił, że Pani Lelińska dotknęła ważnej kwestii, tj. depopulacji. Na obecną chwilę mówi się o telekomunikacji tych adresów najtrudniejszych. I to też być może przyczyną niskiego zainteresowania beneficjentów realizacją umów, ponieważ, obszary wiejskie, obszary najbardziej odległe ich najbardziej dotyczy depopulacja, czyli model biznesowy tam nie ma prawa żaden się zadziać. Ponadto poinformował o możliwości przesunięcia bez zgody KE 4% (tzw. kwota elastyczności) wartości Programu z priorytetu do priorytetu. Pan Sukiennik potwierdził, że kwota elastyczności możliwa jest do realokowania do 1. priorytetu.

Pan Wojciech Szajnar, IP FERC – odniósł się do zróżnicowania regionalnego oraz do premii za trudniejsze miejsce. Uznał, że to jest bardzo dobry pomysł, więc na pewno w trakcie konsultacji z rynkiem taki pomysł zostanie zaproponowany. W nawiązaniu do woj. warmińsko-mazurskiego, to jest województwo, w którym jest historia porażek z interwencją sięgającą jeszcze POPC. Kiedy okazało się, że środki zostały zakontraktowane, bo pojawili się duzi operatorzy w tym województwie w KPO i FERC, to operatorzy rozwiązywali umowy. To jest chyba najtrudniejszy telekomunikacyjnie region, poza regionami górskimi. To nie jest region, podobnie jak regiony górskie albo te najbardziej oddalone, w którym rozwiązania radiowe są jakąś alternatywą. Technologia radiowa też ma swoje ograniczenia. W odniesieniu do wyczerpania się formuły realizacyjnej projektów telekomunikacyjnych, dla której środki będą relokowane, to wyczerpuje się lista białych plam, w których można robić interwencje. Jeśli formuła realizacyjna, zostanie zmieniona w nowym konkursie back holl do stacji bazowych, w sensie wagi projektów, które zostały uzgodnione wspólnie, w dyskusjach wewnętrznych z Ministerstwem Cyfryzacji, środki te zostaną przeznaczone na cele związane z e usługami, ale przede wszystkim z cyberbezpieczeństwem.

Odpowiadając na pytanie pana Prezesa Paluszyńskiego, za wyjątkiem chyba OSMED i być może jakiś pojedynczych przypadków reszta środków będzie dystrybuowana w naborach konkurencyjnych (poza konkursowe) w działaniu 2.1, a cała reszta projektów wyłaniania jest w sposób konkurencyjny. Ogłoszony został kolejny konkurs na prawie 900 mln zł. Podpisane jest 12 umów na 730 mln zł. Jedna trzecia tych umów to umowy z Ministerstwem Zdrowia i jego jednostkami podległymi, czyli Centrum Zdrowia, więc ten potencjał realizacyjny w „zdrowiu” istnieje. W kwestii rozbudowy OSMED prace koordynuje zespół NASK, który zbudował OSE. Nie wymaga to ani rozbudowy struktury, ani wielkich zmian w samym NASK. Można będzie w miarę płynnie do tego przejść. Pan Szajnar odpowiedział również na pytanie o termin realizacji KPO padła informacja o połowie sierpnia 2026 r. Perspektywa ogłoszenia przez CPPC konkursu, to jest początek 2025 r. Na warsztatach zostanie omówiony model dystrybucji w mikroprojektach, zastosowaniu modelu grantowego, realizacji tego w zupełnie innych regułach pomocy publicznej.

Pani Agnieszka Aleksiejczuk, Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej – nawiązała do rozmów podczas grupy roboczej z 14.10.2024 r. Podkreśliła, że interwencja dot. białych plam, która jest realizowana z FERC i z KPO jest rzeczywiście zauważalna na terenach o niskiej gęstości zaludnienia. Powołała przykład woj. podlaskiego - występuje tam rozproszona zabudowa, wiele obszarów o niskiej gęstości zaludnienia, które nie są

atrakcyjne dla przedsiębiorców telekomunikacyjnych. Stwierdziła, że mieszkańcy województw Polski wschodniej czekają na szerokopasmowy internet i trudno będzie wytłumaczyć, że zmniejszane są wskaźniki dot. zapewnienia szerokopasmowego internetu. Operatorzy rezygnują z realizacji projektów szerokopasmowych FERC/KPO z różnych przyczyn, przede wszystkim nieopłacalności. Poinformowała, że powinniśmy rozważyć mniejszą realokację środków z 1. priorytetu FERC. Nawiązując do liczby 270 tys. białych plam, Pani Aleksiejczuk zadała pytanie w jaki sposób zmotywujemy operatorów telekomunikacyjnego do tego, żeby objęli te punkty szerokopasmowym zasięgiem? Zasugerowała, że należy rozważyć skierowanie interwencji nie tylko do przedsiębiorstw telekomunikacyjnych, ale również do operatorów regionalnych sieci szerokopasmowych oraz jednostek samorządu terytorialnego wykonujących działalność w zakresie telekomunikacji. Być może te podmioty byłyby zainteresowane budową infrastruktury telekomunikacyjnej na obszarach najtrudniejszych. Pani Aleksiejczuk podała przykład gminy Nowinka, która w ramach środków z rządowego funduszu zrealizowała projekt budowy sieci. Podłączone zostały wszystkie punkty adresowe i ta sieć jest teraz udostępniana w ramach umowy dla operatora, którzy będą tę sieć obsługiwać i świadczyć usługi mieszkańcom. Zwróciła uwagę, że przeznaczenie środków na cyberbezpieczeństwo jest również istotne, ponieważ jednostki samorządu terytorialnego są zobowiązane w ramach dyrektywy NIS 2 i planowanych zmian w ustawie o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa. W jej opinii z proponowanych zmian Programu nie wynika, czy ze środków, z których mają być finansowane działania dot. cyberbezpieczeństwa będą mogły skorzystać jednostki samorządu terytorialnego i w jakim aspekcie pojawia się pojęcie lokalnych centrów cyberbezpieczeństwa.

Pan Wojciech Szajnar, IP FERC – odniósł się do aspektów geograficznego rozkładu białych plam. Powtórzył, że według obecnych szacunków ok. 200 tys. białych plam uzyska dostęp do internetu dzięki 3. naborowi KPO. Po tym naborze zostanie ok. 270 tys. punktów bez dostępu do internetu. W tym kontekście należy pamiętać o planach inwestycyjnych przedsiębiorstw telekomunikacyjnych. Dodatkowo likwidacja białych plam będzie mogła następować dzięki środkom zwróconym w ramach instrumentów finansowych w POPC. Podkreślił, że nigdy nie wyeliminujemy białych plam w 100%, ponieważ m.in. zmienia się struktura osadnicza, ludzie się przenoszą w poszukiwaniu pracy, budują nowe domy, część miejscowości się wyludnia, adresy są likwidowane, itd. To jest płynny mechanizm o charakterze demograficznym, na który nie mamy wpływu. Jego zdaniem utrzymanie obecnej alokacji w 1. priorytecie nie jest zasadne. Poinformował, że jeden z rozważanych wariantów 4. naboru KPO zakłada, że beneficjentami interwencji będą jednostki samorządu terytorialnego.

Pan Rafał Sukiennik, IZ FERC – zaproponował, aby poruszyć jeszcze temat Lokalnych Centrów Cyberbezpieczeństwa.

Pan Michał Ptaszyński, IZ FERC – poinformował, że w Ministerstwie Cyfryzacji trwają prace nad koncepcją dalszego wsparcia gmin w obszarze cyberbezpieczeństwa. Z informacji zebranych w trakcie realizacji projektu Cyberbezpieczny Samorząd wynika, że podstawowy problem gmin dotyczy trudności z zatrudnieniem informatyków, w tym w szczególności specjalistów w obszarze cyberbezpieczeństwa. W związku z koniecznością implementacji

dyrektywy NIS2 oraz niewystarczającymi zasobami, szczególnie w małych gminach niezbędne jest ich wsparcie w realizacji tego bardzo poważnego zadania. Poszukiwane jest rozwiązanie, polegające na tym, żeby zewnętrzny podmiot przejął obowiązki gmin w zakresie cyberbezpieczeństwa. Taki outsourcing pozwoliłby ze względu na skalę obniżyć koszty działalności. Pan Ptaszyński wyraził nadzieję, że taki model sędowania zadań może zafunkcjonować i że gros gmin będzie miało taką możliwość. Potwierdził, że będziemy wspierać i zachęcać do tego typu rozwiązań i powstawania takich podmiotów w Polsce.

Pani Małgorzata Kalinowska, PIIT – poprosiła o doprecyzowanie informacji dot. 80 mln EUR, które miałyby być 'zamrożone' na realizację projektów w priorytecie 1. Zadała również pytanie co będzie bodźcem, który spowoduje, że mielibyśmy rozmawiać o przeniesieniu środków z powrotem do priorytetu 1. i organizacji konkursu. Pani Kalinowska ponownie poruszyła kwestię możliwość finansowania przyłączy światłowodowych do stacji bazowych sieci mobilnych. Jej zdaniem poprawiłoby to jakość usług świadczonych drogą radiową i pomogło w eliminacji białych plam. W przyszłości takie światłowody mogłyby być rozbudowywane przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych i docierać do konkretnych punktów adresowych.

Pan Rafał Sukiennik, IZ FERC – poinformował, że mamy możliwość przeniesienia 4% alokacji Programu z priorytetu 2. do priorytetu 1. To znaczy, mając zgodę KE na przeniesienie zaproponowanych środków w ramach przeglądu śródkresowego pozostaje możliwość ponownego przeniesienia kwoty w ramach 4% alokacji Programu do priorytetu 1. Możliwe jest też przeniesienie dodatkowej kwoty z priorytetu 1 do priorytetu 2. Poinformował, że z chwilą zakontraktowania KPO 4. wówczas wrócimy do dyskusji podczas KM.

Pan Michał Ptaszyński, IZ FERC – odniósł się do art. 24 rozporządzenia ogólnego, gdzie jest mowa o przeniesieniu środków między priorytetami i ograniczeniu przenoszonych kwot do mniejszej z wartości: 8% wartości priorytetu lub 4% wartości alokacji Programu.

Pani Małgorzata Lelińska, Konfederacja Lewiatan – zadała pytanie, czy 8% alokacji priorytetu odnosi się do aktualnego stanu alokacji i czy dotyczy alokacji priorytetu, z którego środki są przenoszone?

Pan Michał Ptaszyński, IZ FERC – odpowiedział, że odnosi się to do aktualnej wartości alokacji priorytetu, z którego środki przenosimy.

Pani Małgorzata Lelińska, Konfederacja Lewiatan – odniosła się do propozycji przeniesienia środków na cyberbezpieczeństwo w ramach priorytetu 2. Zaznaczyła, że potrzeby są zdecydowanie większe, w związku z czym zadała pytanie, czy na pewno mówimy o realnych potrzebach w zakresie cyberbezpieczeństwa?

Pan Wojciech Szajnar, IP FERC – poinformował, że środki, o których mowa mają pokryć najbardziej pilne potrzeby.

Pan Marcin Łukasiewicz, Departament Telekomunikacji, Ministerstwo Cyfryzacji – przedstawił stanowisko, zgodnie z którym wsparcie z FERC działań związanych z rozwojem sieci ruchomych jest obecnie niemożliwe do wdrożenia. W opinii MC jest ono niemożliwe do pogodzenia z okolicznością realizacji przez potencjalnych beneficjentów tego wsparcia

zobowiązań inwestycyjnych wynikających z rozstrzygniętej aukcji częstotliwości w paśmie C oraz z zakazem pośredniego wspierania realizacji tych zobowiązań ze środków publicznych w jakiegokolwiek formule, co wynika z regulacji dotyczących pomocy publicznej.

Poinformował, że w celu dalszego wsparcia eliminacji białych plam, Ministerstwo Cyfryzacji będzie prowadzić prace legislacyjne dotyczące pakietu nowelizacji przepisów regulujących proces inwestycyjny w sektorze telekomunikacji oraz przepisów wpływających na koszty utrzymania wybudowanej infrastruktury telekomunikacyjnej. Projekt jest już na ukończeniu i w niedługim czasie zostanie przedstawiony do konsultacji.

Odnosił się też do środków w KPO, dzięki którym częściowo zostaną zlikwidowane białe plamy, jak również do OSMED, że to nie jest to system ochrony zdrowia sam w sobie. Jest potrzeba ustandaryzowania systemów teleinformatycznych ochrony zdrowia, a także ustandaryzowania cyberbezpieczeństwa jednostek wchodzących w skład systemu ochrony zdrowia. Powstałe rozwiązania szkieletowe będą systematyzowały i zapewniały ochronę połączeń w znacznie większym stopniu, niż ma to dzisiaj miejsce w OSE.

Potwierdził, że w przypadku budowy OSMED potrzebne łącza można zorganizować bardzo szybko, z zastrzeżeniem posiadania odpowiednich podstaw prawnych.

Zaznaczył, że narzędziem pośredniego wsparcia dla dalszego rozwoju sieci szerokopasmowych na obszarach białych plam będzie też planowany w FERC program bonów łączności. Zgodnie z przepisami rozporządzenia GBER wsparcie w tej postaci może być udzielane wyłącznie na obszarach, na których sieci już istnieją. Zakładamy więc, że możliwość skorzystania z tego wsparcia przez mieszkańców obecnych białych plam dodatkowo zachęci przedsiębiorców telekomunikacyjnych do budowy sieci w nowych obszarach. Program bonów łączności jeszcze podlega szczegółowej analizie. Zakładamy, że w styczniu 2025 r. zostanie on poddany konsultacjom.

Pan Wojciech Bielecki, Fundacja Przyjaciół Młodzieżowego Strajku Klimatycznego – zadał pytanie kiedy jest planowane uruchomienie naborów w ramach działań 2.3 i 2.4 w szczególności tych, które były omawiane na grupie roboczej, dotyczących danych i pośredników danych.

Pan Wiesław Paluszyński, PIIT – potwierdził, że jest celowość budowy sieci medycznej i zwrócił się z prośbą żeby poświęcić jedno posiedzenie omówieniu, jakie projekty będą realizowane w ramach priorytetu 2, ponieważ pojęcie cyberbezpieczeństwo jest bardzo szerokie.

Pan Rafał Sukiennik, IZ FERC – poinformował, że jesteśmy zobligowani też przez KE, żeby na forum grupy roboczej, czy też KM dyskutować o projektach, które otrzymują dofinansowanie, szczególnie niekonkurencyjnych, więc zapewnił, że taka dyskusja się odbędzie.

Pan Wojciech Szajnar, IP FERC – poinformował, że w tej chwili w działaniu 2.3 realizowany jest projekt "Dane3.0-wymiana, wartość" i jest przewidziany do realizacji projekt Kronik@2.0, w ramach działania 2.4 jest w tej chwili w ocenie projekt architektury informacyjnej samorządu i to jest taki projekt w zamierzeniu Ministra Cyfryzacji, również istotny w

kontekście pewnej koordynacji działań związanych z budową e-usług na poziomie krajowym i na poziomie regionalnym tych e-usług finansowanych przez samorządy w ramach regionalnych programów operacyjnych. Ponadto do tego dochodzi konkurs trwający w 2.3 obecnie na digitalizację zasobów kultury. Inne przedsięwzięcia na ten moment nie są przewidywane.

Pan Rafał Sukiennik, IZ FERC – zaprosił do dyskusji na temat spółdzielni i pośredników danych i wyraził otwartość na prezentację tego tematu przez zgłaszającego ten postulat np. na grupie roboczej.

Pani Małgorzata Kalinowska, PIIT – zadała pytanie czy w ramach programu bonów łączności, który planowany jest do realizacji ze środków FERC, dofinansowanie będzie dotyczyć tylko abonamentu na usługi telekomunikacyjne.

Pan Marcin Łukasiewicz, Departament Telekomunikacji, Ministerstwo Cyfryzacji – poinformował, że pełen katalog kosztów i usług możliwych do dofinansowania z programu bonów łączności będzie szerszy. Jego dokładny zakres będzie podlegał konsultacjom.

Pan Rafał Sukiennik, IZ FERC –

Uchwała nr 19 Komitetu Monitorującego program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 z dnia 5 listopada 2024 w sprawie zmian w programie fundusze europejskie na rozwój cyfrowy 2021-2027 Komitet Monitorujący program FERC została przyjęta przez członków KM FERC stosunkiem głosów: 23 za, 4 przeciw, 1 osoba wstrzymała się od głosu (wszystkie głosy ważne).

9. **Pani Agnieszka Suchodolska, NASK PIB** – przedstawiła prezentację projektu - Centrum Cyberbezpieczeństwa NASK.

Pan Rafał Sukiennik, IZ FERC – podziękował za kompleksową prezentację. Poinformował, że ten projekt jako jedyny został zgłoszony do KE jako tak zwany strategiczny projekt. Zarówno wzięto pod uwagę w tym zgłoszeniu bardzo szeroki zakres projektu, jak i wartość projektu. Podlega on szczególnym zasadom monitorowania i promocji.

10. **Pan Michał Ptaszyński, IZ FERC** – przedstawił prezentację uproszczonych metod rozliczania wydatków dla partnerów z Komitetu Monitorującego FERC.

Przebieg dyskusji

Pani Małgorzata Lelińska, Konfederacja Lewiatan – podziękowała za przygotowanie prezentacji w zakresie stawek jednostkowych oraz otwarcie się na postulaty. Potwierdziła, że konsultacje trwały w wakacje i wówczas nie posiadano jeszcze doświadczeń z innych programów jak te stawki działają i Konfederacja nie zgłaszała wówczas uwag. Po doświadczeniach z programu FENG, gdzie tego rodzaju wsparcie dla partnerów zostało już uruchomione w 2024 r., z którego Konfederacja już korzysta, zwróciła uwagę na kwestie związane z opcją hybrydową spotkań i wymogiem minimum 12 osób na sali. Potwierdziła problem, możliwości brania udziału zdalnego w spotkaniach, mimo że uczestnicy zgłaszają się do stacjonarnego udziału, część osób się łączy zdalnie na spotkanie, w związku z czym 12 osób na sali bywa wyzwaniem. Pani Lelińska zadała pytanie, czy jest możliwość obniżenia liczby osób wymaganych na spotkaniu. Wyraziła opinie, że w ich ocenie kluczowe

jest to, co wynika z tego spotkania oraz wkład do pracy w Komitecie, a nie forma, w jakiej uczestnicy w tych konsultacjach biorą udział. Stwierdziła, że wymóg dotyczący liczby osób na sali powinien zupełnie zniknąć, albo co najmniej powinien być ograniczony o połowę. Zadała również pytanie czy liczba spotkań konsultacyjnych musi być związana z liczbą posiedzeń KM w roku oraz czy one muszą czasowo być powiązane z KM.

Pan Jerzy Wysokiński, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych – poprosił o potwierdzenie, że wzór umowy dotacji celowej został przekazany do członków KM FERC. Pan Wysokiński zapytał o procedurę podpisywania przedmiotowej umowy, czy będzie możliwość podpisywania umów przez e-PUAP. Wyraził opinię, iż jesteśmy w dużym niedoczasie, jeżeli chodzi o formalności z tym związane i należy wyznaczyć termin na początku 2025 r. aby można było przygotować spotkania konsultacyjne.

Pan Michał Ptaszyński, IZ FERC – odpowiadając na pytania, potwierdził, że mamy świadomość reżimu czasowego. Liczba spotkań konsultacyjnych musi być powiązana z liczbą posiedzeń KM natomiast nie muszą one być powiązane czasowo. Jeśli chodzi o 12 osób biorących udział w spotkaniu stacjonarnie, w metodyce określone są koszty zorganizowania takiego spotkania, czyli wynajmu sali, cateringu, przejazdu uczestników spotkania, faktycznych kosztów, które powinny się zmieścić w tej kwocie. Inny koszt jest zorganizowania spotkania hybrydowego, gdzie ewentualnym kosztem jest koszt zaproszonych ekspertów. U podstaw wyliczania stawki jednostkowej były faktycznie poniesione koszty. Taką stawkę udało się wypracować, metodyka wyliczania stawek jednostkowych została wysłana do Instytucji Audytowej i niestety w tej chwili nie jesteśmy w stanie stworzyć kolejnego wariantu stawek i ponowić konsultacji. Pan Ptaszyński potwierdził, iż wymaga to nakładu pracy, więc jak już będziemy przekonani do jakiegoś rozwiązania, wówczas zaproponujemy je członkom KM FERC.

Pan Michał Ptaszyński odpowiadając na pytanie Pana Wysokińskiego poinformował, że wzór umowy nie został przesłany, jest w opracowaniu i zostanie przesłany w najbliższym czasie. Czekamy na akceptację dokumentacji przez Instytucję Audytową i wówczas będzie można obiegiem przyjąć zmiany w Regulaminie. Podpisywanie umów planujemy rozpocząć na początku 2025 r. Dokumentacja zaś będzie przesyłana przez e-PUAP.

11. Sprawy różne

Pani Marianna Sidoroff, Ministerstwo Rozwoju i Technologii – zaproponowała, żeby na następny KM albo na grupę roboczo wspólnie z Ministerstwem Cyfryzacji przygotować koncepcję wdrażania sztucznej inteligencji w administracji. Byłby to element konkursu, który uwzględniałby narzędzia wykorzystujące sztuczną inteligencję. Zarówno w administracji rządowej, jak i w administracji samorządowej na pewno takie wsparcie zarówno szkoleniowe, jak i tak zwana 'piaskownica', pozwoli na realizację pilotażowych projektów.

Pan Rafał Sukiennik, IZ FERC – dodał, że już wcześniej była mowa o innym pomysle dotyczącym spółdzielni. Należy zebrać tematy i zorganizować grupę roboczą do priorytetu 2. (listopad / grudzień br.).

Pani Agnieszka Aleksiejczuk, Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej – poinformowała, że jest bardzo zaintrygowana projektem w zakresie cyberbezpieczeństwa

i założeniami do projektu. Zwróciła się z prośbą aby kierownik projektu mogła przekazać informacje na temat postępów. NASK świadczy jako CESIRT wsparcie w zakresie szkoleń, doradztwa i takiej codziennej współpracy w ramach partnerstwa dla cyberbezpieczeństwa.

Pan Rafał Sukiennik, IZ FERC – podziękował za aktywny udział oraz dyskusję w KM. Dodał, że jeżeli są uwagi i jest krytyczne podejście, to pozwala dojść do lepszych rozwiązań. Podziękował również pani Angeli Martinez Sarassoli oraz Pani Magdalenie Horodyskiej, dyrektorowi Wojciechowi Szajnarowi, CPPC, NASKowi. Poinformował że wkrótce odbędą się negocjacje z KE. IZ FERC jest już po pierwszych rozmowach. Zaproponował, że jednym z głównych punktów kolejnego KM będzie prezentacja wyników tych negocjacji. Z uwagi na brak dalszych pytań Pan Rafał Sukiennik podziękował uczestnikom w imieniu Przewodniczącego KM FERC za udział i zamknął posiedzenie KM FERC.

Załączniki:

Załącznik nr 1 – Porządek obrad;

Załącznik nr 2 – Lista uczestników spotkania;

Załącznik nr 3 – Uchwała nr 19;

Załącznik nr 4 – Prezentacja;

Załącznik nr 5 – Prezentacja;

Załącznik nr 6 – Prezentacja;

Załącznik nr 7 – Prezentacja;

Załącznik nr 8 – Prezentacja;

Opracował: Sekretariat KM FERC

Akceptował: Przewodniczący Komitetu Monitorującego FERC.